

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Діда Юрія Михайловича

«Відновлення рухової функції верхньої кінцівки у осіб з
правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом,
засобами фізичної терапії та ерготерапії»
на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 22 Охорона здоров'я
за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія

У відповідності до пп. 25–26 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (із змінами), на кафедрі терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України 24 січня 2025 року Дідом Юрієм Михайловичем було проведено публічну презентацію наукових результатів дисертації на тему: «Відновлення рухової функції верхньої кінцівки у осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом, засобами фізичної терапії та ерготерапії» та її обговорення (науковий керівник – кандидат медичних наук, доцент Дуло О. А.).

За результатами проведення публічної презентації та обговорення дисертації на засіданні кафедри терапії та реабілітації було прийнято рішення надати здобувачу Діду Юрію Михайловичу позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Глобальним викликом для систем охорони здоров'я в усьому світі постають захворювання системи кровообігу, які спричиняють катастрофічні наслідки для здоров'я окремих людей, сімей та громад. Щороку 17 млн. смертей у світі настає саме через ці причини. За даними державної служби статистики України у 2021 році через серцево-судинні захворювання померло 430 тис. осіб, що становить 60 % усіх смертей, у тому числі від цереброваскулярних хвороб 82617 (11,57 %).

У найближче десятиліття експерти ВООЗ прогнозують подальший ріст кількості мозкових інсультів, зокрема в Європейському регіоні, до більш ніж 1500 000 на рік у 2025 р., що обумовлено постарінням населення і ростом розповсюдженості в популяції таких факторів ризику, як артеріальна гіпертензія, ожиріння, хвороби серця, цукровий діабет, куріння тощо.

Характерний для інсульту високий рівень інвалідизації в більшості випадків пов'язаний з порушенням рухових функцій. Для правопівкульного інсульту, окрім рухових порушень, характерні стани, які погіршують прогноз на відновлення пацієнтів, а саме: одностороннє просторове ігнорування (неглект), порушення орієнтації в просторі та часі, зниження уваги, що ускладнює повернення пацієнтів в соціум.

Порушення рухової функції верхньої кінцівки є найбільш дезадаптуючими для пацієнта, оскільки для збереження можливості самообслуговування найважливіше значення має здатність самостійно маніпулювати рукою та не ігнорувати її наявність.

З метою покращення функції верхньої кінцівки фахівці широко практикують використання різних засобів фізичної терапії (constraint-induced movement therapy – CIMT, «дзеркальну терапію», цілеорієнтовну терапію, практику подвійних завдань тощо), ерготерапії, а також високотехнологічних реабілітаційних комплексів. Проте різноманіття видів неглекту, наявності відмінностей у механізмах порушення функцій верхньої кінцівки серед пацієнтів, неоднозначність думок серед дослідників з питання відновлення цих механізмів, а також неоднаковий рівень матеріального та технічного забезпечення лікувальних закладів, що проводять реабілітацію, вказують на необхідність розвитку та впровадження реабілітаційних програм, спрямованих на відновлення рухової функції верхньої кінцівки осіб з розвиненим внаслідок ішемічного інсульту неглектом, засобами фізичної терапії та ерготерапії із застосуванням доступних у нашій державі методів.

Представлена до розгляду дисертаційна робота Діда Юрія Михайловича спрямована на наукове обґрунтування, розробку та опис індивідуальної реабілітаційної програми із поєднаним використанням заходів фізичної терапії та ерготерапії, спрямованої на відновлення рухової функції верхньої кінцівки осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана відповідно до наукової теми кафедри фізичної терапії ДВНЗ «Ужгородський національний університет» на 2016–2020 рр. «Відновлення психофізичного потенціалу організму осіб різного віку і статі, які мають відхилення у стані здоров'я, з застосуванням новітніх реабілітаційних технологій» (номер державної реєстрації 0116U003326) та Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. 4.2 «Відновлення функціональних можливостей, діяльності та участі осіб різних нозологічних, професійних та вікових груп засобами фізичної терапії» (номер державної реєстрації 0121U107926).

Наукова новизна одержаних наукових результатів полягає в тому, що:

- *уперше* розроблено індивідуальну реабілітаційну програму із поєднаним використанням заходів фізичної терапії та ерготерапії, спрямовану на відновлення рухової функції верхньої кінцівки осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом, що базується на об'єктивній оцінці стану пацієнта, урахуванні діяльності у яку залучена верхня кінцівка (маніпулювання, баланс, невербальне спілкування) показниках прогнозу її відновлення та особливостей порушення просторового сприйняття (особистісний, периперсональний, екстраперсональний неглекти);

- *уперше* науково обґрунтовано та розроблено організаційні засади застосування заходів фізичної терапії та ерготерапії в осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом, з урахуванням основних положень біопсихосоціальної моделі та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я, визначено провідну роль ерготерапевта в постановці пріоритетних для пацієнта цілей, що обумовлюють особливості міждисциплінарного підходу;

- *дістало подальшого* розвитку положення про позитивний вплив використання терапії обмеженням, функціональних завдань та пропріоцептивної нервово-мязової фасілітації на відновлення рухової функції верхньої кінцівки і якість життя осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом;

- *розширено та доповнено* дані про роль мотивації, спільного визначення цілей терапії, урахування інтересів та потреб пацієнтів/опікунів/підкувальників у відновленні якості життя осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом.

Практичне значення роботи полягає в розробці індивідуальної реабілітаційної програми із поєднаним використанням заходів фізичної терапії та ерготерапії, спрямованої на відновлення рухової функції верхньої кінцівки осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом, з науково обґрунтованим підбором засобів, що дозволить здійснювати індивідуальний підхід, зменшити вираженість проявів захворювання, підвищити ефективність реабілітаційних заходів у гострому та підгострому періодах відновлення до усунення проявів неглекту, поліпшити якість життя та рівень самообслуговування пацієнтів.

Розроблена індивідуальна реабілітаційна програма із поєднаним використанням заходів фізичної терапії та ерготерапії була впроваджена в практику роботи відділення судинної неврології КНП “Ужгородська міська багатопрофільна клінічна лікарня” Ужгородської міської ради (акт впровадження від 16 вересня 2024р.).

Основні положення дисертаційної роботи були використані для вдосконалення навчальних дисциплін, курсів лекцій, практичних та семінарських занять для студентів спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія Національного університету фізичного виховання і спорту України (акт впровадження від 22 листопада 2023 р.) та Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (акт впровадження від 19 листопада 2021р.).

Теоретичне значення отриманих результатів. Отримані в процесі дослідження результати дозволяють систематизувати масив наукової і науково-методичної інформації, розширити існуючі уявлення щодо особливостей індивідуальної реабілітаційної програми із поєднаним використанням заходів фізичної терапії та ерготерапії, спрямованої на відновлення рухової функції верхньої кінцівки осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом, її впливу на зменшення вираженості проявів захворювання у гострому та підгострому періодах відновлення, поліпшення якості життя та рівня самообслуговування пацієнтів.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що висвітлені в дисертаційній роботі, повною мірою відповідають меті і завданням та обґрунтовані наведеними даними згідно з результатами дослідження. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних валідних методів дослідження.

Отримані результати дослідження базуються на інформативних методах та фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь вірогідності отриманих кількісних даних забезпечений значним обсягом дослідження, тривалістю дослідження, кількістю випробовуваних, отриманими цифровими даними, використанням у роботі сучасних методів дослідження та застосуванням адекватних методів математичного опрацювання матеріалів.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковано в наукових журналах та представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня. В опублікованих наукових працях зі співавторами та без дисертант самостійно виконав експериментальну частину дослідження та проаналізував отримані результати.

Наукові результати дисертації висвітлені в 12 наукових публікаціях: 3 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 1 стаття у періодичному науковому виданні Румунії, проіндексованому в базі даних Scopus (Q2), 1 стаття у періодичному науковому виданні Польщі, проіндексованому в базі даних Scopus (Q4); 5 публікацій апробаційного характеру; 2 публікації додатково відображають наукові результати дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації, її висновки та результати презентовано на міжнародних та українських науково-практичних конференціях: XIV Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2021); IX Міжнародній стоматологічній конференції студентів та молодих вчених «Актуальні питання сучасної науково-практичної стоматології» (Ужгород, 2021); XVI Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2023); Всеукраїнській конференції «Мультидисциплінарний підхід у фізичній реабілітаційній медицині» (Харків, 2024) та «Актуальні питання реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії» (Ужгород, 2018).

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Мету та завдання дослідження було сформульовано із науковим керівником. Автором самостійно здійснено аналіз літературних джерел, даних мережі Інтернет та передового досвіду. Особистий внесок полягає у теоретичній розробці та обґрунтуванні основних ідей і положень дисертаційного дослідження, здійсненні наукових розвідок, теоретичному аналізі спеціальної науково-методичної літератури та темою роботи; реалізації дослідження; у розробці та реалізації індивідуальної реабілітаційної програми відновлення рухової функції верхньої кінцівки осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом, із поєднаним використанням заходів фізичної терапії та ерготерапії; у виконанні основного обсягу теоретичної роботи, аналізі, інтерпретації та узагальненні даних дисертаційної роботи. Здобувачем сформульовано висновки, які повністю відповідають поставленим завданням. Дисертантом підготовлено матеріали для наукових публікацій та для впровадження наукових розробок у практику.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію викладено грамотною українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають вимогам МОН України. Побудова – логічна. Адекватно використано наукові терміни. Цифровий матеріал структуровано в таблицях та рисунках, що полегшує сприйняття змісту матеріалу, представленого в розділах.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота Діда Юрія Михайловича «Відновлення рухової функції верхньої кінцівки у осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом, засобами фізичної терапії та ерготерапії» є завершеним науковим дослідженням і за змістом повністю відповідає спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Рекомендація дисертації до захисту. Розглянувши дисертацію Діда Юрія Михайловича «Відновлення рухової функції верхньої кінцівки у осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом, засобами фізичної терапії та ерготерапії» та наукові публікації за темою дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих зі співавторами, а також за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення, вважаємо, що робота є актуальною, виконана здобувачем ступеня доктора філософії особисто, являє собою повністю завершену наукову працю, під час підготовки якої застосовувалися сучасні методи досліджень, має наукову новизну, практичне значення, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, нове розв'язання актуального наукового завдання щодо процесу використання індивідуальної реабілітаційної програми із поєднаним використанням заходів фізичної терапії та ерготерапії, спрямованої на відновлення рухової функції верхньої кінцівки осіб з правопівкульним ішемічним інсультом, ускладненим неглектом, адекватна поставленій меті та містить висновки, які відповідають завданням. Було проведено метрологічну експертизу дисертаційного дослідження. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим пп. 6–7 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, та рекомендується до захисту з метою присудження здобувачу Діду Юрію Михайловичу ступеня доктора філософії з галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Комісія рекомендує Вченій раді НУФВСУ утворити спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту дисертації Діда Юрія Михайловича з метою присудження йому ступеня доктора філософії у такому складі:

голова спеціалізованої вченої ради: Лазарева Олена Борисівна, доктор

наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Бісмак Олена Василівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Баннікова Римма Олексіївна, кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

опонент: Богдановська Надія Василівна, доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри терапії та реабілітації Запорізького національного університету;

опонент: Звіряка Олександр Миколайович, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри терапії та реабілітації Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Висновок підготувала комісія у складі:

Д.фіз.вих., професор

Олена ЛАЗАРЄВА

Д.фіз.вих., професор

Олена БІСМАК

К.мед.наук., доцент

Римма БАННІКОВА

Голова засідання,
д.фіз.вих., професор

Олена ЛАЗАРЄВА

Підписи Лазаревої О., Бісмак О. та Баннікової Р. засвідчую

